

Havaintoja ydintaitojen opettamisesta ja oppimisesta
Joonas Miettinen
27.1.2016
Joensuu
Rantakylän koulu

Johdanto:

Havaintodokumentissa on merkitty mahdollisuuksien mukaan myötätuntoiseen käyttäytymiseen, prososiaaliseen käyttäytymiseen ja ydintaitojen oppimiseen liittyvät asiat, tilanteet ja tapahtumat. Ydintaitoja ovat ajattelu-, tunne-, tietoisuus- ja sosiaaliset taidot.

Tiistai 27.1.2016

Oppilaat lohduttavat toista oppilasta, joka nolostui ympäristö- ja luonnontiedon videoesityksestään.
[Sosiaalinen taito – lohduttaminen]

4 poikaa selvitti keskenään riidan tönimisestä
Oppilaiden kertomus riidan selvittämisestä:

”Kysyimme opelta, saammeko mennä keskenään käytävään selvittämään riidan. Opettaja antoi luvan. Kysyimme tönäisseeltä oppilaalta, miksi tönäisit. Tönäissyt oppilas vastasi. Mä halusin koskea, koska olin iloinen ja tönin vähän siksi. Sitten kysyttiin tönäisseeltä oppilaalta, mikä tunne oli silloin kun tönit. Oppilas vastasi, että oli innostunut. Pyydettiin sitten anteeksi toisiltamme.” [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Maanantai 1.2.2016

”Opin tunnetaidoista, että toiselle pitää antaa huomiota. Esim. huomasin jalkapallopelissä toisen oppilaan itkävän. Menin kysymään miksi hän itki. Hän jäi ilmeisesti aina ilman syöttöjä. Kysyin toiselta oppilaalta pääseekö hän mukaan peliin. Sovittiin että pääsee. Huomasin sitten, että hän oli yhtäkkiä iloinen”. - 3.lk poika [Tunnetaidot – tunteiden tunnistaminen – nimeäminen]

”Sen oppilaan ilmeestä näki jo aamulla selvästi, että se oli vihainen.” 3.lk poika toisesta oppilaasta, joka tönäisi häntä myöhemmin jalkapallopelissä.” [Tunnetaidot – tunteiden nimeäminen - ymmärtäminen]

3 oppilasta meni lohduttamaan ruokalassa poikaa, joka oli tönäissyt yhtä heistä. He saivat kannustettua yksin istuvan pojan omaan ryhmään. Yksi oppilas sanoi, että pelataan sellaisia pelejä, että tönäissytkin pääsee osallistumaan (hänellä oli jalkapalloon pelikielto). He sopivat etteivät enää tönäisi, ja yksi oppilas sanoi, että tönäissyt oppilas tarvitsee varmaan vielä aikaa, että pystyy sopimaan, koska hän ei saanut sanaa suustaan. Muut oppilaat sanoivat siis, että sovitaanko ettei enää tönäisi pelissä. Oppilaat kävivät vielä ruokailun jälkeen opettajan huoneessa pyytämässä opettajalta, että tönäissyt oppilas ei joutuisi koko viikoksi pelikieltoon. [Sosiaalinen taito – lohduttaminen]

Tiistai 2.2.2016

Oppilas kysyi saako käydä auttamassa muita matematiikan tunnilla. Sen jälkeen hän kysyi toiselta oppilaalta: ”Oppilas C, voinko tulla tarkistamaan sinun tehtävät.” [Sosiaalinen taito – auttaminen]

Keskiviikko 3.2.2016

3 oppilasta selvittää keskenään riitaa kun tulen opettajan huoneesta. [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Koko luokka on vastassa seisten. He tervehtivät yhteen ääneen. Kysyin miksi, yksi oppilas sanoo, että halusivat opettajalle hyvän mielen. Toinen vastaa, että he halusivat hymiön, jotta saisivat musapäivän. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Kaksi oppilasta meni kysymään yksin istuvaa oppilasta viereen. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Torstai 4.2.2016

Oppilailla oli tullut jalkapallopelissä tönäisystä riitaa. Pyysivät saada selvittämään asian 6 hengen porukalla. Kysyivät mitä tapahtui ja miltä henkilöistä tuntui. [Sosiaalinen taito – ongelmanratkaisu]

Kaksi oppilasta tulivat ehdottamaan, että voisivat kerätä yhdessä omaa rahaa ja ostaa luokalle koulutarvikkeita. [Sosiaalinen taito – auttaminen]

Innoissaan toisen oppilaan selkään hypännyt poika satutti oppilaan jalkaa. Tilanteen selvittyä hän pyysi päästä auttamaan toisen pojan saattamista terkkarille. Lisäksi hän tarjoutui tunnilla auttamaan häntä. Hän tarjoutui auttamaan vastausten etsimisessä kännykällä sekä sanoi, että pitää auttaa kyllä nyt paljon oppilas X:ää. Hän sanoi, että nyt tehdään yhteisvoimin asioita. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

2 oppilasta avasi oven oppilaille ja opettajille. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Maanantai 8.2.2016

Tyttö oppilas pyysi poika oppilasta omaehtoisesti ryhmään oppimaan oppimistehtävän aikana. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Oppilaat kannustivat tyttöoppilasta, joka oli heidän mielestään juossut todella paljon pihaleikissä, hänen tullessaan luokkaan. Sen jälkeen he ryhtyivät spontaanisti vielä taputtamaan hänelle. [Sosiaalinen taito – kannustaminen]

Torstai 11.2.2016

Kaksi poika teki omatoimisesti ja hiljaa taukojumpan matikan tehtävien lomassa. He palasivat sitten tekemään tehtäviä. [Vireystilan säätely]

Maanantai 15.2.2016

Oppilaat olivat aamulla valmiina seisomassa pulpetin vierellä hiljaisuudessa koulupäivän alkaessa. [Sosiaalinen taito - toisen huomioiminen]

Kaksi eri oppilas ryhmää pyysivät saada selvittää keskenään riitansa oppitunnin alussa luokan ulkopuolella. Oppilaat selvittivät riitansa onnistuneesti. [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Oppilas pyysi opettajaa avuksi koska hänellä oli paha mieli. Hän halusi selvittää asian toisten oppilaiden kanssa (3 poikaa). Oppilaat ehdottivat itse, että muuttavat pelin sääntöjä jotta kaikille ja toiselle oppilaalle tulee hyvä mieli. Sen jälkeen he pyysivät anteeksi. Sitten he pyysivät että saavat kertoa asian luokalle. He kysyivät lopuksi, sopiiko kaikille. [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu – sopiminen]

Keskiviikko 17.2.2016

Neljä oppilasta oli ratkaisemassa keskenään riitaa. Pyysivät minua tueksi, koska yksi oppilas ei suostunut tulemaan. Oppilas joka oli pahoittanut mielensä tuli sitten paikalle. Yksi oppilas sanoi: Ok, tunnustan, sanoin, että häntä ei laiteta maaliin koska hän imuttaa maalit.” Sen jälkeen muutkin tunnustivat ja pyysivät anteeksi. [Sosiaalinen taito – syytökseen vastaaminen]

3 poikaoppilasta tuli ehdottamaan liikuntatunnin jälkeen, että koko luokka voisi harjoitella kaksiviikkoa ulkona jalkapalloa (tehdä harjoituksia) jotta kaikki osaisi pelata. (Oltiin puhuttu että tuleeko tunnetaitojen takia syöteltä enemmän tai saako kaikki syöttöjä) Moni kertoi syöttelevänsä enemmän. Jotkut kokivat ettei heille syöteltä. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen – tunnetaidot – tunteiden tunnistaminen]

Oppilas oli jättänyt lapun pöydälle: ”Olen siivonnut luokan tuolit paikalleen, koska ne olivat sekaisin.”. Hän oli tehnyt tämän koulupäivän loputtua, jolloin olin pitämässä toiselle luokalle tuntia. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Useampi oppilas kertoi kannustaneensa välituntipeleissä toisia oppilaita. [Sosiaalinen taito – kannustaminen]

Torstai 18.2.2016

Oppilas teki itsenäisesti taukojumpan ja palasi tehtävän pariin. [Vireystila]

Perjantai 19.2.2016

Oppilas kehui toista oppilasta puukäsityön tunnilla. [Sosiaalinen taito – kannustaminen]

Oppilas meni lohduttamaan toista oppilasta puukäsityön tunnilla, kun oppilas kertoi ettei osaa mitään.

[Sosiaalinen taito – lohduttaminen]

Maanantai 22.2.2016

Useampi oppilas lohdutti surullista ja itkuisaa oppilasta, jolta oli jäänyt läksyt tekemättä (oppilaat eivät tässä vaiheessa vielä tienneet syytä). [Sosiaalinen taito – lohduttaminen]

Tiistai 23.2.2016

Kasvatuskeskustelussa käsitelimme neljän pojan kanssa lievää kiusaamistilannetta sekä toisen luokan pojan tönäisemisestä aiheutunutta tilannetta. Yksi oppilas kertoi että oli mennyt lohduttamaan tönäissyttä poikaa. Hän sanoi, että kaikki järjestyy ja menee hyvin (lohduttaminen) ja että laske kymmeneen, se auttaa. [Tunnetaidot – tunteen säätely – Sosiaalinen taito – lohduttaminen]

Keskiviikko 24.2.2016

Oppilas hyödynsi ajattelutaitoja muistiinpanoissa kokeita varten (mihin ryhmään voisin luokitella nämä kolme eläintä → tasalämpöisiä) [Ajattelutaidot – ryhmän muodostaminen]

Aspergerkirjon oppilas kysyi liikuntatunnin jälkeen toiselta oppilaalta, että ”saako tulla hänen viereen”, hän pääsi toisen oppilaan viereen rentoutumaan rentoutumisharjoituksessa. Aikaisemmin keskustelimme sosiaalisista taidoista, ja syystä, että hän ei ole päässyt muiden viereen koska ei ole kysynyt lupaa. [Sosiaalinen taito – luvan kysyminen]

Torstai 25.2.2016

Kolme oppilasta halusi esittää oman kappaleen luokassa. Muut tulivat automaattisesti kannustamaan. [Sosiaalinen taito – kannustaminen]

Maanantai 29.2.2016

Oppilas kehui toista oppilasta hänen kertoessaan onnistumisesta pihaleikeissä. [Sosiaalinen taito – kannustaminen]

Tiistai 2.3.2016

Kolme oppilasta oli keskenään sopimassa riitaa, kun toinen oli tönäissyt. Saivat selvitettyä riidan ennen kuin tulin paikalle. [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Oppilaat jäivät keskenään selvittämään tilannetta, jossa toisen osapuolen toiveet eivät täyttyneet (tyttö halusi istua kaverin vieressä, joka istui toisen kaverin viereen, kun saivat vapaasti muodostaa pulpettiryhmä) He saivat ratkaistua itse tilanteen ja keksivät ehdotuksen. [Sosiaalinen taito – sosiaalinen

ongelmanratkaisu]

Perjantai 4.3.2016

Oppilas kysyi itse toiselta oppilaalta, että tarvitseeko hän apua tunnetaitotestikokeessa. Sitten hän kannusti oppilasta, vaikka oppilas sanoi ettei tarvitse apua. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen – toisen kannustaminen]

Torstai 17.3.2016

Kaksi oppilaista kysyi voisivatko he mennä rauhoittumaan käytävään, koska heillä oli omien sanojen mukaan levoton olo ja he nauravat vain koko ajan. [Tunnetaidot – tunteen tunnistaminen – tunteen säateleminen]

Tunnetaitotunnilla toisen ryhmän oppilas huomasi kertoa opettajalle spontaanisti, että näki toisen oppilaan kasvoilla turhautuneen ilmeen. [Tunnetaidot- tunteen nimeäminen]

Perjantai 18.3.2016

Ohjaaja kertoi havainneensa että luokassa on selvästi erilainen toimintakulttuuri kuin muissa hänen ohjaamissa luokissa. Oppilaat tekevät ”Mukisematta” asioita ja noudattavat ohjeita. Hän kertoi, että esimerkiksi puukäsityön tunnilla selvät ja asiaankuuluvat ohjeet tulevat noudatetuiksi ilman ”valtataistelua.” Päätelimme että tämä voisi johtua siitä, että oppilaat ovat kokeneet tullessaan kohdatuiksi tunteineen ja tarpeineen. [Muu huomio]

Keskiviikko 30.3.2016

Oppilaat tulivat itsenäisesti kertomaan ennen lomaa sattuneesta sanaharkkatilanteesta. Sen jälkeen he itse ehdottivat miten voisivat toimia ensi kerralla (kerrotaan miltä tuntuu ja sovitaan tilanne). Sen jälkeen he sopivat ja kättelivät ilman opettajan pyyntöä ja pyysivät anteeksi (5-6 poikaa). [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Torstai 31.3.2016

Toinen oppilas ei suostunut tekemään tehtävää. Hän jumiutui ja sulkeutui, sekä korotti jossakin vaiheessa hieman ääntään. Tämän seurauksena lopputunnista eräs toinen oppilas tuli luokseni ja kysyi voisiko hän auttaa koska hänellä itselläänkin on ollut samanlaisia hankaluuksia tunne-elämän kanssa. Hän kertoi toiselle oppilaalle keinoja rauhoittua (laske 10, hengitä syvään ja jaa asiat läheisten kanssa). [Tunnetaidot- tunteiden säateleminen – sosiaalinen taito – lohduttaminen]

Keskiviikko 6.4.2016

Oppilas tunnisti toisen oppilaan tunteen, kun oppilas tuli surulliseksi koska ei osannut tehtävää.
"Oppilas X on surullinen pitkstä aikaa.." [Tunnetaidot - Tunteiden nimeäminen]

Torstai 6.4.2016

Kolme tyttöoppilasta oli ratkaissut riidan keskenään aamulla- He sanoivat ettei tarvinneet siihen ketään avuksi (opettajaa/ohjaajaa). [Sosiaalinen taito – sosiaalinen ongelmanratkaisu]

Maanantai 11.4.2016

Oppilas tuli pyytämään omaehtoisesti että voisi puhua tunnin jälkeen eräälle oppilaalle, joka oli joutunut tunnihäirinnästä jäämään välitunnit sisälle. Hän oli kysynyt oppilaalta, miksi oli puhunut opettajan päälle ja leikkinyt tunnilla. Sitten hän oli sanonut oppilaalle, että kannattaisi pyytää opettajalta anteeksi niin pääsee välitunnille. Sen jälkeen oppilas seuraavalla tunnilla pyysi anteeksi. [Muu huomio]

Oppilaat kertoivat että olivat toteuttaneet erään oppilaan toiveen, koska hänen mielestään kukaan ei pelannut enää välitunnilla muuta kuin jalkapalloa. Oppilaat sanoivat että pelaisivat nyt hänen suosikkipeliään "kirkkistä." [Muu huomio]

Oppilas oli hakenut toiselle oppilaalle takin. Oppilas, jonka takki haettiin sanoi että "ope, mun tunnepuhelin soi. (sana liittyy tunnetaitoharjoitukseen)" Toinen oppilas oli hänen sanojen mukaan tehnyt ystävällisen teon ja hänen tuli kiittää sitä. [Tunnetaidot- tunteiden ymmärtäminen]

Keskiviikko 27.4.2016

Oppilas kysyi, että tietäähän se uusikin opettaja jotain tunteista, sillä meillä vaihtuu lukukauden jälkeen opettaja. Jatkan toisissa tehtävissä. Oppilas koki ne omasta mielestään tärkeiksi. [Muu huomio]

Tiistai 10.5.2016

Oppilas kertoi miksi osallistuu SCIFEST:lle vapaaehtoisena. Hän kertoi että siitä olisi hänelle itselleen hyötyä kun muut opettajat voisivat häntä siellä opettaa ja että hän voisi olla hyödyksi muille oppilaille, kun voisi kertoa tunnetaidoista. [Muu huomio]

Maanantai 16.5.2016

Oppilas viittasi ja kertoi että hän oli ilmaissut tunteen, että on vihainen. Hänellä oli omien sanojen mukaan nälkä ja hän oli tekemässä koetta. [Tunnetaidot – tunteen hallitseminen – tunteen ilmaiseminen]

Maanantai 24.5.2016

Oppilas tunnisti toisen oppilaan murheellisen ilmeen. Hän kertoi opettajalle, että toinen oppilas näyttää jotenkin vähän vihaiselta. Sen jälkeen oppilaat ruokalassa menivät lohduttamaan oppilasta. Kysyivät miltä hänestä tuntuu, yksi sanoi että säätele tunnetta, yksi kertoi oppilaan kiukustuessa, että rauhoittuisi. Sen jälkeen he lohduttivat oppilas keksimällä erilaisia mukavia asioita häntä huolestuttavasta aiheesta. Sen jälkeen kehuin oppilaita omaehtoisesta toiminnasta, jolloin oppilas vastasi, että kiitos, tuo tuntui hyvältä. [Tunnetaidot- tunteen nimeäminen - tunteen sääteleminen]

Keskiviikko 25.5.2016

Oppilas kävi kysymässä opettajalta että voisiko hän auttaa toista oppilasta joka suuttui itselleen siitä kun ei löytänyt tarvittavaa esinettä. Hän kävi lohduttamaan toista oppilasta. Lisäksi toinen oppilas ryhtyi auttamaan ja kysyi miltä suuttuneesta oppilasta tuntuu. [Sosiaalinen taito – toisen huomioiminen]

Torstai 26.5.2016

Oppilaat tulivat kertomaan, että olivat saaneet rauhoittumaan yhden hermostuneen oppilaan. He olivat todella iloisia ja innostuneita asiasta. He kertoivat, että olivat kysyneet minkä niminen tunne oppilaalla on. Sitten he olivat pyytäneet oppilasta tuolille istumaan, ja kertoivat että olivat kehottaneet oppilasta laskemaan kymmeneen, hengittämään nenän kautta syvään, he hieroivat myös häntä rentouttavasti. He kertoivat oppilaan ihmeellisesti rauhoittuneen ja olivat siitä hyvin iloisia. He kysyivät rentoutumisen jälkeen miltä hänestä tuntuu, oppilas oli heidän kertoman mukaan muuttunut vihaisesta rennoksi; oppilas kertoi että tunne oli ”perusilme.” [Sosiaalinen taito – lohduttaminen – tunnetaito – tunteen nimeäminen – sääteleminen]